

10. Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні // Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К. : Грамота, 1995. – С. 170–180.

11. Хабарова Н.Г. Научно-методическое обеспечение деятельности-личностной технологии обучения специальной дисциплине : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Н.Г. Хабарова ; Институт педагогики и психологии профессионального образования Российской академии образования. – Казань, 2007. – 20 с.

12. Концепция непрерывного экологического образования в Вологодской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.booksite.ru/ecology/concept.htm>.

ВЕРБИЦЬКА П.В.

ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Важливою частиною діяльності сучасної школи як відкритої виховної системи, громадянського простору є здійснення діагностики виховного процесу. Організація виховної системи на основі особистісно орієнтованого та громадянсько-формувального підходів передбачає, що особистість учня-вихованця є не лише метою, але й суб'єктом самодіяльності вихованців у рамках виховної системи. Розвиток молоді особистості, її відчуття є критерієм оцінювання ефективності всієї виховної системи.

“Опис і тлумачення, оцінні судження щодо ефективності, позитивності, корисності, перспективності, шкідливості мають розглядатися крізь призму результативності й нерезультативності ідей, технологій, їх впливу на подальший розвиток школи та педагогіки... Опис, пояснення й передбачення (перспективність) є характерними функціями наукового знання” [8, с. 7].

Відтак, розробка теоретичних основ, апробація та впровадження ефективних технологій моніторингу системи громадянського виховання навчального закладу є потребою вітчизняної педагогічної науки та практики. Вітчизняна педагогічна наука приділяє значну увагу теоретичним засадам моделювання та функціонування виховної системи навчального закладу (І. Бех, А. Биков, О. Гаврилін, О. Коберник, Л. Лузіна, О. Сухомлинська, О. Сафронова, Є. Степанов, О. Тараненко, С. Фадеева та ін.).

Метою статті є розгляд теоретичних та практичних аспектів моделювання й діагностики результативності системи громадянського виховання загальноосвітнього навчального закладу як відкритої соціальної системи.

Діагностика виховного процесу має на меті виявити співвідношення виховних завдань, показників їх реалізації, критеріїв і передбачає здійснення таких моніторингових процедур: прогнозування результатів; аналіз і оцінювання реальних результатів; порівняння прогнозованих і реальних результатів; визначення проблемних зон; формулювання мети та завдань; планування самооцінювання, його реалізація [10, с. 18].

У дослідженні результативності системи виховної роботи застосовують нові технології досягнення мети та вирішення завдань, нові виміри отриманих результатів і моніторингу вдосконалення. Відбуваються зміни в критеріях і показниках оцінювання якості виховання, особливий наголос робиться на сформованості особистісних якостей вихованців та рівні громадянських компетентностей.

Громадянське виховання, як цілеспрямований процес підготовки вихованців до функціонування та взаємодії в демократичному суспільстві, спрямоване на са-

моралізацію особистості в суспільних інтересах і з метою досягнення власного життєвого успіху може бути ефективно реалізоване педагогічними формами, методами та засобами в загальноосвітньому навчальному закладі лише в певній педагогічній системі.

Отже, необхідно розробити діагностичний інструментарій дослідження якості процесу громадянського виховання учнівської молоді: у процесі вивчення реального стану виховання в навчальному закладі необхідно визначити мету та завдання виховного процесу, прогнозовані результати, показники й критерії його ефективності. Показники ефективності виховної системи конкретного навчального закладу закладаються в моделі системи як її ідеального образу.

Моделювання виховної діяльності загальноосвітнього навчального закладу, уточнення її цілей, змісту, методів, апробація їх у педагогічній практиці та моніторинг ефективності є важливою сферою наукового пошуку. “Для того, щоб розв’язати завдання, вчитель моделює, прогнозує нові стани виховної системи, створює в подальшому нові ситуації виховання. Виховна ситуація в цьому відношенні є не лише джерелом, а й предметом та результатом розв’язання завдання”, – зазначає О. Коберник [3, с. 23].

Дослідники рекомендують дотримуватися принципів педагогічного моделювання: системності, конкретності, оптимальності, діалогу, індивідуальності, науковості, безперервності.

Принцип системності націлює учасників планування розглядати виховний процес як складну систему, що складається із сукупності взаємопов’язаних компонентів: класний керівник, учні класу, батьки, вчителі, адміністрація; їх індивідуальні й колективні інтереси, потреби, ціннісні орієнтації; цілі, принципи, зміст, форми і способи організації спільної діяльності, спілкування і відносин; внутрішні та зовнішні зв’язки шкільної спільноти; критерії, показники, прийоми й методи вивчення, аналізу та оцінювання стану й результатів виховного процесу.

Принцип конкретності – включення до плану конкретних справ, визначення конкретних термінів і відповідальних за їх проведення.

Принцип оптимальності – вибір найкращого варіанта участі дітей і дорослих у колективній роботі під час планування; результатом цієї діяльності мають бути модельні уявлення про оптимальний варіант побудови життєдіяльності в класі й виховного процесу в ньому; вибір оптимального варіанта форми і структури плану виховної роботи.

Принцип діалогу – діалог дій, думок, мотивів учасників планування – необхідна умова підготовки оптимального варіанта плану. Уважне ставлення до думки кожного члену колективу, врахування різних думок має важливе значення для встановлення найповнішого спектра можливих шляхів і способів організації майбутньої життєдіяльності шкільної спільноти.

Принцип індивідуальності – спрямування зусиль учасників планування на створення модельних уявлень про виховну систему школи, в якій індивідуальність кожного учня є цінністю, а процес її розвитку і прояву – головне завдання моделюваної системи; врахування індивідуальних особливостей вихованців та наставників при організації колективної діяльності на етапі планування.

Принцип науковості – вимога спиратися у процесі планування на наукові уявлення про суть та закономірності процесу виховання й розвитку дитини, на теоретичні положення сучасних педагогічних виховних концепцій, на технологічні розробки вітчизняних та зарубіжних практиків.

Принцип безперервності – безперервність як характерна риса процесу планування. Виховна система – живий організм, в якому змінюються інтереси, потреби, ціннісні установки вихованців і педагогів, корегуються міжособистісні відносини, з'являються нові контакти з навколишнім соціальним і природним середовищем, це зумовлює внесення змін до плану виховної діяльності [6, с. 19].

Вважаємо за доцільне визначити основні функції теорії виховної діяльності: описова, пояснювальна, прогнозувальна, нормативна, технологічна. Описова орієнтує педагогів школи на виявлення й опис ситуації, що склалася у виховному просторі. Реалізація пояснювальної функції має на меті виявити суперечності, слабкі місця в змісті, організації, якості виховної діяльності сучасного вчителя. Прогнозувальна пов'язана з передбаченням перспектив розвитку, прагненням передбачити потенційні можливості виховної діяльності освітнього закладу в майбутньому, прогнозувати можливі зміни у функціях педагога-наставника. Нормативна функція визначає необхідні нормативи, що слід запровадити у виховний процес [5, с. 40].

Під прогнозуванням виховної ситуації О. Коберник розуміє процес свідомого передбачення спрямованості та наслідків вчинків (своїх чи інших людей) з позиції узгодженості соціокультурних цінностей і особистісних смислів суб'єктів міжособистісної взаємодії. Основні об'єкти прогнозування: рівень фізичного, інтелектуального, соціального й духовного розвитку особистості; поведінка та діяльність учнів; виховні впливи в природному, предметному та соціокультурному середовищі; можливості й особливості розвитку родинного, класного та загальношкільного колективу; зміст і ефективність виховних ситуацій, виховного процесу й виховної системи. Педагогічне прогнозування дає можливість вихователю визначити соціально-психологічні передумови, за яких найуспішніше відбуватиметься діалогічна взаємодія між суб'єктами виховного впливу; фізичний, психічний, соціальний та духовний розвиток груп чи окремих вихованців у режимі міжсуб'єктної взаємодії [3, с. 22].

У проектуванні ситуації розвитку школяреві відведена роль активного суб'єкта, відповідального за власне особистісне зростання за умови свідомого самостійного в співпраці з педагогом визначення мети саморозвитку, самовиховання.

Планування дає можливість забезпечити наступність дій, впорядкувати процеси навчання та виховання, зменшити невизначеність розвитку педагогічної ситуації. Планування виховної роботи, за визначенням Е. Степанова, – процес спільної діяльності дітей та дорослих з визначення цілей, змісту й способів організації виховного процесу та життєдіяльності в спільноті. Основу цієї діяльності становить моделювання, план виховної роботи – це модель одного з фрагментів майбутнього стану виховного процесу.

У цьому контексті Т.В. Ільїна виділяє такі функції педагогічного планування:

- спрямування (визначення у процесі планування сфери, мети й змісту педагогічної діяльності, її предмета, конкретних напрямів і видів);
- прогнозування (в ході розроблення плану формується педагогічний задум, проектується майбутній стан педагогічної системи, результати її функціонування та розвитку);
- координації (організаторська) – обґрунтовані й раціональні дії планування (хто, коли і де повинен робити);
- контролю (педагогічний колектив згідно з планом контролює та коректує траєкторію свого шляху до мети);
- репродукції, відтворення (за планом через деякий час можна відновити зміст і обсяг виконаної роботи) [6, с. 21].

У процесі планування слід враховувати інтереси та потреби членів колективу, рівень розвитку класу й перспективи їх розвитку. Доцільність вибору форм і методів виховної роботи залежить від особливостей педагогічної ситуації в конкретному навчальному закладі.

Сучасний моніторинговий супровід управління якістю виховного процесу повинен мати відкритий характер і вибудовуватись на гуманістичній основі, що створює сприятливий психолого-педагогічний клімат для динамічного розвитку виховного процесу школи, спрямованого на створення оптимальних умов для саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення, самореалізації особистості [2, с. 4].

Моніторинг виховного процесу пропонується і здійснюється з метою оцінювання ефективності та корекції умов виховного процесу. Всебічне вивчення особистості вихованця неможливе без визначення стандарту виховної діяльності в кожному навчальному закладі, необхідного рівня реалізації професійної та громадянської позиції педагога як вихователя, оптимальної моделі громадянського виховання учнів, якій повинні відповідати організаційні умови, що забезпечують ефективність процесу виховання.

В умовах особистісно орієнтованого та громадяноформувального підходу до виховання слід брати до уваги, що виховні методи та сприйняття різних факторів вихованцем є індивідуальним, умови сім'ї й близького оточення забезпечують відмінності виховного впливу. Це виключає відповідність кожної дитини заданим параметрам певної моделі, тому необхідним є порівняння й зіставлення особистісного розвитку вихованців.

Завдання виховання учнів мають включати дві складові: внутрішній аналіз ефективності виховання (співвідношення позитивних і негативних факторів) та аналіз зовнішній (можливі перспективи та ризики) [10, с. 18].

Під виховним результатом, на який спрямовується реалізація виховних цілей і завдань, ми розуміємо розвиток особистого потенціалу вихованців, що дає можливість діагностувати сформованість громадянських компетентностей вихованців через емоційні, раціональні та діяльнісно-поведінкові її прояви. Моніторинг виховного процесу здійснюється з метою оцінювання його ефективності та коригування в конкретному навчальному закладі. Незважаючи на спільні показники та підходи, слід враховувати відмінності виховних систем у різних навчальних закладах. Ці особливості залежать від типу навчального закладу, місцевості (сільська чи міська), соціокультурних умов і соціального середовища школи. Кожна виховна система, незважаючи на спільні підходи до їх створення, повинна мати свої особливості. Мета й завдання виховання відрізняються відповідно до ціннісних показників, які превалюють у культурі та традиціях відповідного закладу, це зумовлює відмінності в показниках виховних результатів.

У процесі розробки діагностичного інструментарію визначення показників та критеріїв ефективності громадянського виховання загальноосвітнього навчального закладу ми брали до уваги різні підходи, які реалізуються в сучасній теорії та практиці виховних систем.

Один з підходів до вивчення виховної системи, обґрунтований науковою школою академіка Л.І. Новікової, базується на виділенні загальних показників ефективності виховних систем: критеріїв факту і якості. Критерії можуть коригуватися у процесі реалізації конкретної моделі виховної системи залежно від ціннісно-цільового визначення її результативності [7, с. 3].

Згідно з підходом щодо визначення ефективності Е.Н. Степанова, основною метою вивчення є виявлення здатності навчального закладу сприяти розвитку особистості школяра: що вищий рівень здатності, то вища ефективність системи, і навпаки. При цьому на початковому етапі розробки діагностичного інструментарію вчений пропонує спиратися на основні концептуальні ідеї створення виховної системи конкретного навчального закладу [6, с. 20].

Конструювання моделі, на думку Е. Степанова, – це діяльність, спрямована на втілення образу навчального закладу в одну з форм виховної системи навчального закладу. Форма концепції – концепція виховної системи – комплекс взаємопов'язаних провідних ідей шкільного спільноти, що відображають її уявлення щодо індивідуально-групових, ціннісно-орієнтаційних, функціонально-діяльнісних, ступеннево-комунікативних, діагностико-результативних характеристик виховної системи. Зміст концепції включає розділи: вихідний стан виховної системи (основні параметри закладу; виховний потенціал закладу і його середовище; досягнення, традиції, недоліки й проблеми у вихованні учнів); проєктований стан виховної системи (теоретико-методологічні основи системи; ціннісні орієнтири системи). Механізм функціонування системи – функції виховної системи; системоутворювальні види діяльності та системоінтегровувальні форми організації виховного процесу; педагогічні технології побудови спільної діяльності, спілкування та відносин; управління та самоуправління системою; внутрішні й зовнішні зв'язки системи; кадрове, організаційно-нормативне, науково-методичне, психологічне та фінансово-матеріальне забезпечення функціонування системи [7, с. 4–5].

О. Тараненко формулює такі вимоги до вивчення особистості й колективу: спрямованість на виявлення особливостей розвитку особистості; оцінювання результатів і зіставлення попередніх і теперішніх діагностик; виявлення потенційних можливостей розвитку учня; спрямованість на вирішення педагогічного завдання; педагогічний оптимізм; урахування вікових особливостей школярів; охоплення дослідженням усіх учнів; систематичність і комплексність [9, с. 3].

Процес моніторингу громадянського виховання загальноосвітнього навчального закладу базується на виділенні його структурних складових як комплексу взаємопов'язаних компонентів. При цьому слід враховувати не тільки наявність цих компонентів, але і їх взаємодію. С. Фадєєва розрізняє такі аспекти (об'єкти) моніторингу: виховна система, виховний результат, виховний процес, виховний простір [10, с. 18].

Моніторинг системи виховання включає такі компоненти: педагогічну концепцію; системоутворювальну діяльність; суб'єкти діяльності та їхні відносини; освоєне середовище; управління, що забезпечує інтеграцію всіх компонентів системи в одне ціле. Предметом моніторингу результатів виховання є особистість вихованця. Моніторинг виховного процесу охоплює нормативно-правове та програмно-методичне забезпечення; дитячий колектив, його розвиток; педагогічний колектив як колектив вихователів; діяльність дитячих об'єднань; розвиток учнівського самоврядування; предметно-естетичне середовище; кадрове забезпечення; матеріально-технічне забезпечення. Моніторинг простору виховання: виховний потенціал середовища; очікувана модель; концепція розвитку; диференціація колективних суб'єктів; взаємодія різних суб'єктів; умови реалізації програми розвитку виховного простору [10, с. 17–19].

М.В. Альгіна пропонує модель управління якістю виховного процесу, в основу якої покладено класичну парадигму освітнього менеджменту, що включає педагогічний аналіз, планування, організацію, регулювання, корекцію та контроль [1, с. 51].

Показники якості виховного процесу, на думку Н. Лузіної, стосуються внутрішнього та зовнішнього його боку. До зовнішніх, найбільш доступних його характеристик належать: звернення вчителя до емоційно-чуттєвої сфери дитини; відгук дитини, виражений на вербальному та невербальному рівні. Показники сприяння вихованню, що стосуються його внутрішнього боку: наявність у педагогічному процесі особливих обставин (штучно створених педагогом або існуючих об'єктивно), в яких необхідні моральні зусилля для здійснення вибору, визначення власної поведінки [4, с. 8].

Слід враховувати наявність емоційного відгуку, небайдужість до змісту діяльності, до якої залучені вихованці, а також бажання вихованців брати участь у суспільно корисних справах. Істотним показником з позиції особистісного підходу в освіті є здійснення взаємообміну особистісним досвідом і смислами, а не лише інформацією; обов'язкове, неформальне прийняття мети цієї діяльності, а також створення ситуації успіху вихованця в навчальній та позанавчальній діяльності [4, с. 9]. Вказані показники характеризують не тільки виховну діяльність педагога, а й зворотний зв'язок вихованців на створену ситуацію розвитку особистості.

Отже, загальноосвітній навчальний заклад, забезпечуючи всі умови для розвитку особистості, є не тільки педагогічною системою. Школа є також системою соціальною, адже суспільство і його різноманітні суб'єкти є замовниками освітніх послуг і тому мають перебувати у тісній взаємодії.

Організація школи як моделі відкритого громадянського суспільства має значний освітній потенціал, реалізуючи широкі можливості соціальної практики учнів й інших представників шкільної спільноти: вчителів, батьків, місцевої влади, ЗМІ та громадськості. Основними елементами демократичного устрою навчального закладу мають бути: пріоритет прав особистості, інтегрований як у зміст навчально-виховного процесу, так і в усю шкільну організацію; демократизація управління навчальним закладом, посилення його педагогічного потенціалу, забезпечення широкої участі членів шкільного колективу в його управлінні, створення можливостей для громадянської діяльності молоді не лише в умовах навчального процесу, але й поза ним; перетворення навчального закладу на співтовариство, відкрите та прозоре для соціуму й учасників освітнього процесу; широка участь усіх суб'єктів освітнього процесу в процесі визначення та вирішення навчально-виховних, соціальних проблем; створення в навчальному закладі середовища взаємоповаги, взаємної відповідальності всіх учасників освітнього процесу, конструктивного спілкування, діалогу, консенсусу; узгодження інтересів груп учасників шкільного життя, стимулювання вільного та відкритого обговорення організаційних принципів у житті колективу; формування в навчальному закладі середовища самовдосконалення та оновлення; правового простору (системи формальних та неформальних норм і традицій), розвиток самоврядування, моделювання інститутів демократії.

Отже, значним освітнім потенціалом володіє організація школи як моделі відкритого громадянського суспільства, запровадження широких можливостей соціальної практики учнів й інших представників шкільної спільноти (вчителів, батьків, місцевої влади, ЗМІ та громадськості). У цьому контексті особливої ваги набуває практика громадянського виховання старшокласників у позакласній та позашкільній діяльності навчального закладу, метою якої є формування в учнівській молоді досвіду ефективної та свідомої участі в житті громади, моделювання ситуацій та різноманітних соціальних ролей, форм політичної участі, моделей соціальної поведінки, що дають змогу реалізувати громадянські права і свободи в місцевій громаді та суспільстві в цілому.

Як свідчить досвід, у процесі реалізації активної соціальної практики учні отримують можливість набути навичок самоорганізації; оволодіти способами ефективного вирішення проблем; навчитися формулювати свої інтереси, легітимно їх оформлювати, вибирати та делегувати своїх представників для викладення цих інтересів; шукати союзників та партнерів, оволодівати мистецтвом пошуку компромісів з владою; формувати вміння відстоювати свої інтереси публічно; організувати проведення суспільних експертиз та брати в них участь; отримати навички створення та діяльності молодіжних громадських організацій як суб'єктів громадянського суспільства; освоїти навички поведінки в конкурентному середовищі; навчитися вільно орієнтуватися в основних питаннях сучасної політики.

Таким чином, умовами ефективного функціонування системи громадянського виховання є відповідність його системи внутрішнім запитам суб'єктів конкретного закладу, його організаційна культура, стиль педагогічного управління, врахування зовнішніх соціокультурних та суспільно-політичних умов і перспектив розвитку, професійне вдосконалення суб'єктів системи на постійній основі, відповідність нормативної бази сформульованим завданням і меті процесу громадянського виховання.

Відтак, процес моніторингу перебуває в тісному взаємозв'язку з метою, завданнями й напрямками побудови виховної системи. Змістові та організаційні аспекти педагогічного аналізу й контролю включають науково обґрунтовані елементи (критерії, показники, діагностичні методики вивчення ефективності навчально-виховного процесу). “Система моніторингу розвитку особистості дитини дає можливість отримувати більш об'єктивну й повну інформацію про стан і результативність педагогічного процесу. Вона звільняється від надмірного адміністрування й набуває науково-методичного характеру”, – зазначає Є. Степанов [7, с. 8].

З метою впровадження моделі громадянського виховання та вимірювання результативності виховного процесу необхідно ознайомитися/дослідити реальний стан виховного процесу в кожному навчальному закладі, необхідний рівень реалізації професійної позиції педагога як вихователя, оптимальну модель громадянського виховання старшокласників, якій мають відповідати організаційні умови закладу, що забезпечують ефективність системи виховання.

Визначений алгоритм допоможе в проведенні різних моніторингових процедур: прогнозування бажаних результатів; аналіз і оцінювання реальних результатів; порівняння прогнозованих і реальних результатів; визначення проблемних зон; постановка цілей і завдань; планування моніторингу, його реалізація. Особливості процесу її побудови в конкретному випадку залежать від специфіки закладу освіти, його колективу та умов його життєдіяльності.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, робимо висновок, що у процесі вивчення реального стану виховання в навчальному закладі необхідно визначити: суть виховних цілей і результатів, доцільність обраних показників і критеріїв якості виховного процесу, діагностичні методики, що сприяють отриманню найповнішої інформації. Результатами ефективною системи громадянського виховання є сприяння розвитку громадянських компетентностей школярів, розвитку особистості учня, формуванню здатностей соціальної комунікації, лідерства, партнерства, відповідальної громадянської дії за умови моделювання шкільної спільноти як демократичної держави.

Розуміння вихованця як мети виховної системи за умови особистісно орієнтованого та громадяноформувального підходів передбачає активну позицію вихо-

ванців, їх повну відповідальність за самостійні рішення, особисту діяльність. Важливими засобами й індикаторами ефективної системи виховання є психологічний клімат, відносини, що складаються між учнями в шкільному колективі та за його межами, відносини учнів між собою, із педагогами школи, батьками, адміністрацією навчального закладу.

Література

1. Альгіна М.В. Управление качеством воспитательного процесса в вузе / М.В. Альгіна // Стандарты и качество. – 2003. – № 11. – С. 50–54.
2. Демчук В. Удосконалення виховної системи вищого навчального закладу у світлі Болонського процесу / В. Демчук, М. Соловей // Рідна школа. – 2005. – № 6 (905). – С. 3–9.
3. Коберник О. Прогнозування виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі / О. Коберник // Рідна школа. – 2005. – № 6 (905). – С. 22–25.
4. Лузина Л. Воспитание как событие / Л. Лузина // Воспитание школьников. – 2004. – № 8. – С. 2–9.
5. Сафронова Е.М. Воспитательная деятельность в контексте личностного подхода в образовании / Е.М. Сафронова // Педагогика. – 2003. – № 3. – С. 38–44.
6. Степанов Е. Планирование воспитательной работы классного руководителя / Е. Степанов // Воспитание школьников. – 2003. – № 6. – С. 18–27.
7. Степанов Е. Технология моделирования и построения воспитательной системы образовательного учреждения / Е. Степанов // Воспитание. – 2006. – № 8. – С. 2–7.
8. Сухомлинська О. Методологія дослідження історико-педагогічних реалій другої половини ХХ століття / О. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2007. – № 4. – С. 6–12.
9. Тараненко О. Діагностика виховної роботи в класі / О. Тараненко // Воспитание школьников. – 2004. – № 7. – С. 2–5.
10. Фадеева С. Оценка эффективности воспитания / С. Фадеева // Воспитание школьников. – 2007. – № 8. – С. 16–21.

ВЕРТЕГЕЛ В.Л.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Мета статті – розкрити сутність та хід експериментальної роботи з перевірки ефективності педагогічних умов виховання естетичного смаку студентів засобами іноземних мов.

Експериментальна апробація педагогічних умов виховання естетичного смаку в студентів засобами іноземних мов здійснювалася нами в 2002–2007 рр. на базі Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. До експериментальної роботи були залучені також студенти Кіровоградського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ та Запорізького національного університету. Усього в експерименті взяли участь 590 студентів.

Під час проведення експериментальної апробації нами було застосовано однофакторний статистичний педагогічний експеримент, відповідно до логіки проведення якого експериментально-дослідницька робота містила чотири етапи: констатувальний, формувальний, контрольний та етап узагальнення отриманих результатів.

Теоретико-методологічною основою дослідження педагогічних умов ефективності виховання естетичного смаку студентів засобами самостійної роботи в процесі вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ України є положення про те, що навчальна дисципліна “Іноземна мо-